

FRI ÅRSBERETNING 2023

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI

FORMANDENS BERETNING

FORANDRING OG UDVIKLING GENNEM ALLIANCER

2023 har været mit første år som formand for Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI. Det har været et spændende år, hvor vi i den grad har fået bekræftet, hvor stor en rolle vores branche spiller i at løse et bredt spektrum af de udfordringer, vores samfund står overfor.

Den grønne omstilling, klimatilpasning og miljøhåndtering – det er blot nogle af de områder, hvor der har været stor brug for os i det forgangne år. Og kigger vi fremad, ser det kun ud til at fortsætte.

Derfor er det godt, at vi har et solidt strategisk fundament at stå på i FRI's strategi FRI120.

Med FRI120 har vi sat fokus på medarbejderne i branchen, på branchens kunder, på at påvirke samfundsudviklingen – og på at gøre det lettere at drive en rådgiver- og ingeniørvirksomhed gennem de rigtige medlemsservices fra FRI. Målet med FRI120 er kort fortalt, at *FRI styrker medlemsvirksomhedernes forretning.*

I det år, der er gået, er det tydeligt at mærke, at FRI gør en forskel. Når jeg ser på evalueringen af FRI i den seneste medlemstilfredshedsundersøgelse, så deler langt de fleste FRI-rådgivere, ejere og ledere af FRI-virksomheder den opfattelse. Tilfredsheden med FRI er stor – og

den opbakning til vores fælles arbejde er i min optik årsagen til, at vi lykkes med at påvirke rammebetingelserne for vores branche. Når jeg kigger tilbage på vores fælles resultater i 2023, vil jeg fremhæve tre vigtige områder, hvor vi har set resultaterne af vores stærke fælles fodslag:

Det første var **den politiske debat om uddannelsesreformen** – og det politiske ønske om at halvere en række kandidatuddannelser. Idéen virker fortsat ikke gennemtænkt politisk. Men gennem alliancer med bl.a. ingeniøruddannelserne, IDA, Dansk Magisterforening, Engineer the Future og en række virksomheder lykkedes det i al væsentlighed at begrænse skadernes omfang på ingeniørområdet. Det er ikke nogen god model, men resultatet blev trods alt bedre end udgangspunktet for reformen. Jeg tror fortsat på, at det danske uddannelsessystem kan levere stærke kandidater til vores branche i årene, der kommer. Og det har vi brug for.

Antallet af ansatte i FRI's medlemsvirksomheder er øget med 2.000 over de seneste to år. Det er bruttovæksten. Men hertil kommer alle de medarbejdere, der skifter mellem virksomhederne i branchen og antallet af nye ansættelser, der skal til for at fastholde medarbejderstaben, når medarbejdere går på

pension eller af anden årsag forlader branchen. Så reelt er langt flere end 2.000 medarbejdere blevet ansat i løbet af de to år. Med den vækst er flere dygtige kandidater – danske såvel som udenlandske – af afgørende betydning.

For at styrke tilknytningen mellem virksomheder og medarbejdere i branchen har FRI gennem 2023 udarbejdet tre inspirationskataloger, der kan hjælpe virksomheder med at tiltrække og tilknytte ansatte fra en større talentmasse, end den vi traditionelt har set på. Hertil kommer, at vi er en del af en stærk alliance i Engineer the Future, som arbejder for at styrke interessen for engineering, naturvidenskab og teknik i grundskolen og på ungdomsuddannelserne.

At vores *talantarbejde* i branchen virker, er de internationale priser, som vores unge rådgivere vinder, måske det allerbedste eksempel på. FRI-virksomhederne tog tre pladser i den europæiske top-10. Og Jyothsna Amrith fra SYSTRA Danmark (tidl. Atkins Danmark), som blev Årets unge FRI Rådgiver 2023, gik hele vejen og vandt den globale FIDIC Future Leader Award 2023.

Bestyrelsens sammensætning efter generalforsamling 2023:

Formand: Henrik Winther, COWI A/S

1. næstformand: Eva Rindom, SYSTRA Danmark A/S

2. næstformand: Søren Brøndum, Rambøll Danmark A/S

Ole Adeler, Envidan A/S
John Andresen, INGENIØR'NE A/S
Jens Brandt Bering, NIRAS A/S
Henriette Dybdal Cajar, SINUZ ApS
Per Christensen, WSP Danmark A/S
Peter Gasberg, Frandsen & Søndergaard KS
Camilla Hummer, Artelia A/S
Henrik Juul Sørensen, EKJ Rådgivende Ingeniører A/S

En anden vigtig FRI-agenda, jeg vil fremhæve, er **arbejdet omkring Bygningsreglementet og bæredygtighed**. Vi lagde ud med at få kritik i Licitationen for at begynde for sikkert på bekostning af den grønne agenda. Men gennem året har vi vist en anden retning med FRI's involvering i *Byggeriets Handletank for Bæredygtighed*, det politiske koordinationsudvalg for bæredygtigt byggeri, som er nedsat af Folketinget ifm. den nationale strategi for bæredygtigt byggeri, og det praktiske *Strateginetværk for bæredygtigt byggeri*.

Det arbejde, vi har gjort ift. bæredygtighed og byggeri i 2023, vil resultere i, at vi får markant skærpede klimaambitioner i årene, der

kommer. Vi har sat retningen med ambitiøse mål for at sænke CO₂-udledningen i byggeriet, og vi har vist, at vi tager ansvar for at drive udviklingen sammen med andre gode partnere i branchen.

Og netop **partnerskaber** er det tredje fokusområde, jeg vil fremhæve. Vi har i det forgangne år vist, at vi står stærkere, når vi står sammen på tværs af branchen.

Det er kendetegnende for alle dele af debatten, at vi skaber løsninger gennem alliancer med andre. DI og ikke mindst Handletanken har været en stærk partner i arbejdet med at fremme bæredygtighed i byggeriet. Men en række andre af byggeriets organisationer har været alliancepartnere i Strateginetværket og i koordinationsudvalget. Hertil kommer, at FRI også selv er en tydelig og anerkendt aktør. Vi er en væsentlig alliancepartner for de andre, fordi vi står for troværdighed, ambitioner og realisme.

Ser vi på vores alliancepartnere generelt, vil jeg også fremhæve *Danske Arkitektvirksomheder*. Sammen har vi i 2023 bl.a. arbejdet på et *fælles kodeks for reduktion af transaktionsomkostninger*. Det, forventer jeg, kommer til at gøre en forskel i årene, der kommer.

Andre alliancer har været med DANVA omkring vandsektorloven og med DANVA og *en række forsyningsselskaber* omkring ForsyningsLCA, med *Dansk Infrastruktur* ift. bæredygtig infrastruktur og fastholdelse af 2035-planen, trods politisk-økonomiske begrænsninger, og naturligvis med *DI* på en række af de bredere politiske og strukturelle dagsordner i Danmark.

I det år, der er gået, har vi også skruet på flere af de indre linjer i FRI's maskinrum for at blive mere agile. Vi har ændret strukturen og er gået fra syv til fire udvalg. Og vi vil i højere grad supplere de faste udvalg med brug af taskforces, der kan fokusere på aktuelle emner.

Jeg ser frem til et 2024, hvor FRI bliver en endnu tydeligere stemme i samfundsdebatten. Det gør vi med lancering af *State of the Nation 2024*, med vores aktive deltagelse på Folkemødet og med et fortsat engagement i de politiske dagsordner, der påvirker vores branche – både når det handler om *uddannelsesreformer, om Bygningsreglementet og bæredygtighedskrav, om certificeringsordninger, om ny infrastruktur eller om en gentænkning af hele vandsektorloven*.

Nok så væsentligt vil vi i 2024 også lægge retningen for *den næste FRI-strategi*. Jeg forventer, at vi vil fokusere endnu mere på nye og gode alliancer, så vi kan stå endnu stærkere i at skabe bedre rammer for vores branche og vores medlemmer.

Tak for tilliden.

Henrik Winther

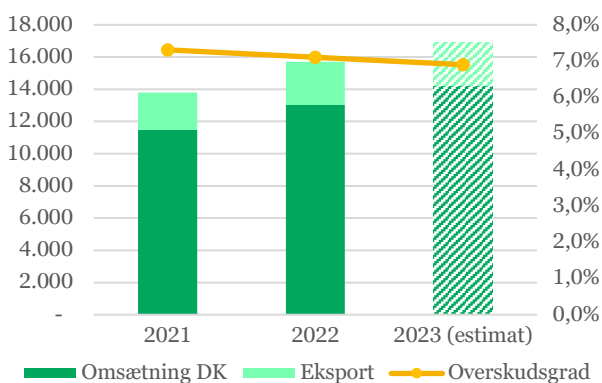
STATISTIK

FORTSAT VÆKST PRÆGEDE 2023

Rådgiver- og ingeniørvirksomhederne i FRI er, i en samlet branchebetragtning, kommet godt igennem 2023, der har været præget af energi- og klimakrise, økonomisk usikkerhed og udenrigspolitiske konflikter.

FRI's data for 2024 viser, at beskæftigelsen i FRI-virksomhederne er øget med 6,4 pct. gennem det seneste år, og omsætningen for 2023 estimeres til at være på ca. 17 mia. kr., inkl. eksporten af rådgiverydelser fra Danmark, men ekskl. den omsætning, der genereres i udenlandske datterselskaber. Det betyder, at FRI-virksomhederne har øget omsætningen sammenlignet med 2022. Overskudsgraden forventes at være på ca. 6,9 pct. i 2023 mod 7,1 pct. i 2022.

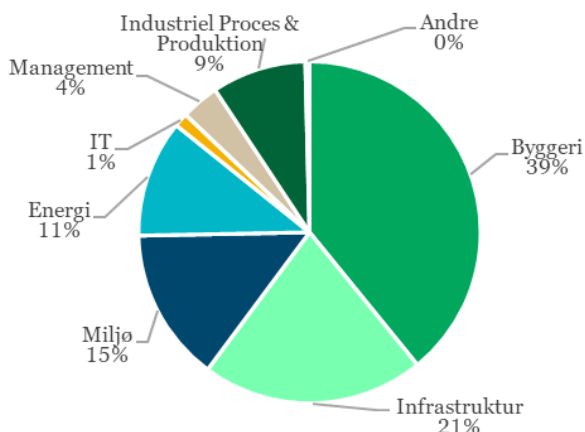
Omsætning (mio. kr.) og overskudsgrad

Ny sektor vinder frem

På det danske marked udgjorde byggeri den største sektor i 2022 målt på omsætning. Samlet set udgjorde de fire store sektorer, byggeri, infrastruktur, miljø og energi, 86 pct. af den samlede omsætning i 2022.

Omsætning i 2022 fordelt på sektorer

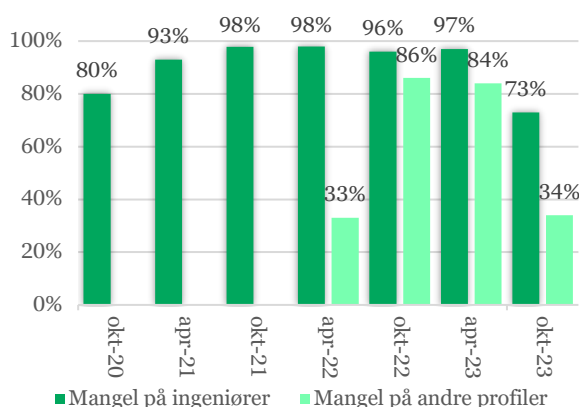
I 2022 kom 9 pct. af omsætningen i virksomhederne fra sektoren industriel proces og produktion. Sektoren kan dermed betragtes som en femte stor sektor i Danmark. Foruden industriel proces og produktion, der i høj grad er drevet af opgaver inden for pharma og medico, så har energisektoren oplevet fremgang i 2022. Fremgangen kan bl.a. tilskrives energi- og forsyningskrisen og det politiske fokus på at opfylde fastsatte klimamål. Det er forventningen, at fremgangen vil fortsætte i 2024.

Virksomhederne har i 2023 oplevet en opbremsning på byggeriområdet, hvor særligt opgaver inden for boligbyggeri har været ramt. Dog har der været en fremgang inden for erhvervsbyggeriet. Det er forventningen, at byggeriet vil holde det nuværende niveau.

Mangel på arbejdskraft

På trods af de samfundsmæssige udfordringer har størstedelen af FRI-virksomhederne oplevet stærke ordrebøger. Den seneste konjunkturmåling, som FRI udarbejdede i oktober 2023, viste, at 73 pct. af medlemsvirksomhederne manglede ingeniører. Desuden viste undersøgelsen, at 34 pct. af virksomhederne ligeledes manglede andre typer af medarbejdere end ingeniører. Dette var et markant fald sammenlignet med konjunkturmålingen fra april.

Mangel på ingeniører og andre profiler

På trods af at manglen på både ingeniører og andre profiler er faldet gennem 2023, udgør mangel på arbejdskraft fortsat en strukturel udfordring for branchen. Det er forventningen, at udfordringen også vil præge branchen i 2024.

BÆREDYGTIGHED OG KLIMATILPASNING

EN FÆLLES INDSATS FOR FREMTIDENS KLIMA

2023 har været præget af hedebølge, storme og nedbør i store mængder – alt sammen markante klimaændringer, hvilket sætter fokus på den centrale rolle, som rådgivende ingeniører spiller. FRI har i 2023 haft stort fokus på klima, grøn omstilling og bæredygtighed, hvor branchen har en central rolle i at løse udfordringerne.

Rådgivende ingeniører spiller en væsentlig rolle i en bæredygtig fremtid

Frivillige indsatser rykker ikke nok i forhold til grøn omstilling og bæredygtighed. Regulering er nødvendig for at få momentum. Derfor har FRI arbejdet på tre niveauer: Aktiv deltagelse i samarbejdet med forskellige interessenter, møder med embedsværket samt dialog med fagpolitiske ordførere, godt understøttet af indsatser for synlighed gennem debatindlæg, SoMe-opslag og pressekommentarer. F.eks. har FRI på energi- og klimaområdet udsendt 51 holdningsindlæg om klimaet og grøn omstilling i 2023.

LCA – reduktion af CO₂e-udledninger

FRI arbejder for indførelse af ensartede og harmoniserede metoder til udregning af CO₂e-udledninger i bygge- og anlægssektoren for at sikre, at der konkurreres på gode projekter fremfor udregningsmetode. FRI har bl.a. støttet udvikling af LCAcollect, et fælles værktøj til at indsamle data og dokumentere. LCA er også kommet til forsyningsområdet, hvor otte forsyningselskaber, DANVA og Dansk Fjernvarme opstartede ForsyningsLCA for at opnå en harmoniseret tilgang, som skal understøttes digitalt. FRI deltager i projektets ekspertgruppe, og i infrastrukturprojektet InfraLCA deltager FRI i følgegruppen.

Klimakrav i Bygningsreglementet

Der blev 1. januar 2023 indført krav til nybyggeriets CO₂e-udledninger, men allerede i 2025 skal disse krav skærpes, jf. den nationale strategi for bæredygtigt byggeri. For FRI var det vigtigt med en bred opbakning fra medlemmerne og byggeriets aktører til, hvordan metode og krav i kommende regulering af klimakrav bliver udformet. FRI har arbejdet for, at kravene til en kommende LCA-

beregning afspejler byggeriets reelle udledninger, og at reguleringen er ambitiøs, praktisk implementérbar og med en god kontrolfunktion. Derudover har vi haft fokus på de analyser, der skal laves, før kravene fra 2027 skal fastlægges i 2025.

Strateginettet – Indflydelse via branchesamarbejde

FRI har aktivt deltaget i Strateginettet for bæredygtigt byggeri, hvor både sekretariat og medlemmer har været involveret i to vigtige temagrupper: Data, LCA og dokumentation samt Bygningsreglement (BR). Arbejdet i Strateginettet har givet FRI en dybere indsigt i andre aktørers holdninger og har åbnet mulighed for at påvirke disse holdninger. Resultatet af FRI's indsats har desuden dannet grundlag for FRI's egne anbefalinger i vores politiske arbejde.

Byggeriets Handletank for Bæredygtighed

FRI deltog sammen med en række andre organisationer i arbejdet for Handletanken for Bæredygtighed, et strategisk samarbejde sammensat af 60-70 virksomheder og organisationer inden for byggeri og anlæg. FRI's engagement har været omfattende i forbindelse med udarbejdelse af anbefalinger, som kan bidrage til mere bæredygtigt byggeri og anlæg. Rapporten indeholder ca. 30 anbefalinger, som blev overleveret til regeringens Grønt Erhvervsforum, og som branchen vil arbejde videre med i 2024.

Ny klimatilpasningsplan ændrer meget lidt

Efter års forsinkelse fik Danmark en plan for klimatilpasning. Selvom FRI har deltaget i følgegruppen og arbejdet for en ambitiøs plan, var resultatet langt fra tilfredsstillende. Planen indeholdt hverken konkrete målsætninger eller en strategi for, hvordan man sikrer den bedst mulige koordination af indsatsen og de optimale rammer, for f.eks. kommunerne, til at håndtere de forskellige oversvømmelseskilder. 2023 blev det vådeste år nogensinde, og de fleste danskere har været påvirket negativt af de klimatiske forandringer.

POLITIK OG INTERESSEVARETAGELSE

DER BLIVER LYTTET TIL FRI

Politiske beslutninger, lovgivning og regulering har direkte og indirekte indflydelse på FRI-medlemmernes forretning. FRI investerer stadig mere i arbejdet med politik og interessevaretagelse, så vi kan påvirke lovgivning, regler og regulering i en retning, der gavner medlemmernes interesser og branchen som helhed.

Politisk lydhørhed for FRI's agendaer

FRI har i 2023 afholdt en lang række møder med ordførere fra hele det politiske spektrum. Nogle af de væsentlige emner har været kommende klimakrav, der skal gælde i BR fra 2025, vandsektorloven, transportinfrastruktur samt energi og klima. Generelt var der lydhørhed og interesse for FRI's dagsordner, da branchen opleves at komme med troværdige budskaber. Vi har i stigende grad oplevet, at både embedsværk og politikere konsulterer os, når der skal træffes væsentlige beslutninger.

Sektorkobling – fordi helhedsperspektiv er nødvendigt

FRI har gennem 2023 arbejdet for at sætte behovet for sektorkobling og national planlægning på den politiske dagsorden. Dette er sket gennem sparring med relevante samarbejdspartnere, herunder forskere, samt gennem høringsprocesser og pressehåndtering. Emnet er et fokuspunkt for FRI's udvalg for Energi og klima og vil fortsat være det i 2024.

Branchesamarbejder styrker FRI's politiske indflydelse

Når FRI kommer til politikere og embedsværket, oplever vi generelt, at der bliver lyttet til os. Men hvis vi, ud over egne holdninger, også kan sige, at der er bred enighed om et forslag, så gør vi det meget lettere for både embedsværk og politikere at gennemføre. Det er derfor, vi i FRI bruger samarbejdet med andre aktører på at få gennemført FRI's medlemmers synspunkter. Et eksempel på branchesamarbejdet er Byggepolitisk Netværk, en del af Strateginettet for bæredygtigt byggeri, der består af mange organisationer med en mening om bæredygtighedskrav. Samarbejdet sætter en fællesnævner i de enkelte organisationers videre arbejde i eget navn. Derudover har netværket arrangeret møde mellem Folketingets byggepolitiske udvalg og eksperter.

Vandsektorregulering udskudt igen igen

Igen i 2023 har FRI haft fokus på revision af den økonomiske regulering af vandsektoren og gennem tæt dialog med de relevante aktører i branchen og politikere. Revisionen er dog igen udskudt pga. uenighed i sektoren, hvorfor klima-, energi- og forsyningsminister Lars Aagaard har nedsat en ekspertgruppe, der skal se nærmere på udfordringerne med den eksisterende regulering.

Bygningsreglement og certificerede statikere

Fødslen af certificeringsordningen for brand og konstruktion har været svær og kræver stadig, at alle parter ændrer vaner og bl.a. dokumenterer mere. Imidlertid er det ikke kun certificeringsordningen, der kræver dokumentation, det er også ultimativt vigtigt i forhold til LCA og bæredygtighed. Men vi står i en problematisk position, hvor der er mangel på certificerede. Den problemstilling fylder meget, ikke mindst i FRI, hvor vi har politikere, kollega-organisationer og ikke mindst Social- og Boligstyrelsen på speed dial for at arbejde for løsninger, hvor ordningerne og arbejdet bliver mindre rigtigt, hvor de certificerede bruges der, hvor deres viden er nødvendig og giver mening, og hvor ordningen skal handle om faglighed fremfor formalia. Der sker løbende forbedringer i ordningen, men der er stadig udfordringer.

Brandfaglig dialog – om kravene til brand

På brandområdet gav samarbejdet med bl.a. Københavns Kommune udfordringer i forhold til at acceptere brandløsninger, som brandrådgiverne mente var i orden. Det førte til dialog med kommunen og en meget lang række (i udgangspunktet) fælles afklarende spørgsmål til Social- og Boligstyrelsen. Parallelt hermed understøttede FRI en klage til Nævnenes Hus, som skal danne præcedens for, om kommunen gik over grænsen. Der er

stadig ikke modtaget svar på klagen, men i mellemtiden har BR defineret, at kommunerne ikke længere skal forholde sig til indplacering i brand- og konstruktionssager. En løsning, der kunne være undgået, hvis der var vilje til at overholde kravene.

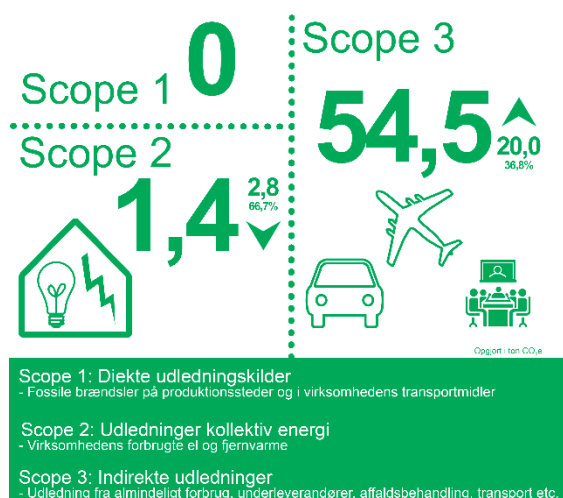
Kodeks for transaktionsomkostninger

FRI har sammen med Danske Arkitektvirksomheder udarbejdet et kodeks, der sætter fokus på vigtigheden af at begrænse transaktionsomkostninger i forbindelse med udbud. Kodekset peger bl.a. på at undgå fravigelser fra ABR 18 samt at undlade at kræve mere dokumentation, end der er brug for. Kodekset er et opråb til bygherrerne, men også til vores egen branche, når vi gennemfører udbud.

ABR 18 og den fremtidige forankring af AB-systemet

I 2023 var det fem år siden, at ABR 18 blev lanceret. Derfor var det også året, hvor AB-systemet skulle evalueres. AB-udvalgets deltagere var enige om, at det var for tidligt at revidere AB-systemet. Til gengæld var det lidt af en bombe, da styrelsen meddelte, at man herefter ikke ønskede at understøtte en eventuel senere revision. Ministeren har nu meddelt, at hun vil vurdere den fortsatte forankring af AB-udvalget ved en eventuel senere revision.

CO₂e-regnskab for FRI 2022

Baggrund:

FRI's sekretariat har siden 2019 udarbejdet et årligt CO₂e-regnskab. Målet er at reducere det samlede klimaaftryk i årene fremover.

FRI's væsentligste CO₂e-udledning kommer primært fra transport – ikke mindst i form af pendling til og fra arbejde og lejlighedsvis flyrejser.

I 2022 ses en stigning fra 2021 primært grundet øget rejseaktivitet efter coronapandemien. CO₂e-aftryk kan opdeles i Scope 1, 2 og 3.

SYNLIGHED

BRANCHENS SYNLIGHED ER AFGØRENDE FOR INDFLYDELSE

Gennem de senere år er der blevet mere og mere fokus på den rådgivende ingeniørbranche som en branche, der bidrager til at løse samfundets udfordringer og samtidig er en attraktiv branche at være ansat i. Synlighed over for politikere, samarbejdspartnere, kunder og den brede offentlighed er et afgørende middel til at opnå den indflydelse, som branchen fortjener, og ikke mindst så FRI fortsat er en organisation, hvis holdning man lytter til og handler ud fra.

Synlighed gennem mange forskellige kanaler

Opslag og kommentering på LinkedIn, interview med aviser, oplæg på diverse konferencer og værtskab for debatter er blot nogle få eksempler på, hvor FRI i 2023 har delt ud af viden og synspunkter. I gennemsnit er FRI hver 14. dag repræsenteret i medierne med et debatindlæg, bl.a. med FRI's bestyrelse som afsendere. Og hvor debatindlæg er måden at få lov til at fortælle det, man ønsker, så giver interview muligheden for at blive mere synlige, men med begrænsninger i forhold til at nuancere. Et eksempel er de certificerede statikere, som kom under kritik fra mange sider som "snublesten for bæredygtighed".

Synlighed om kritisk infrastruktur

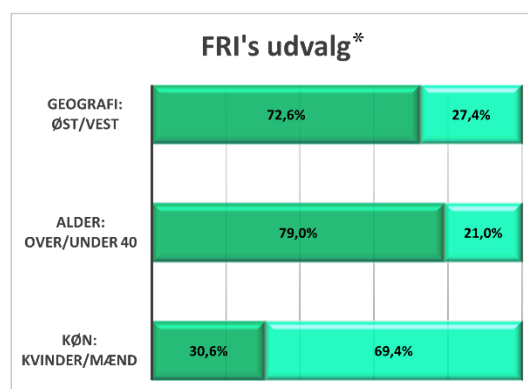
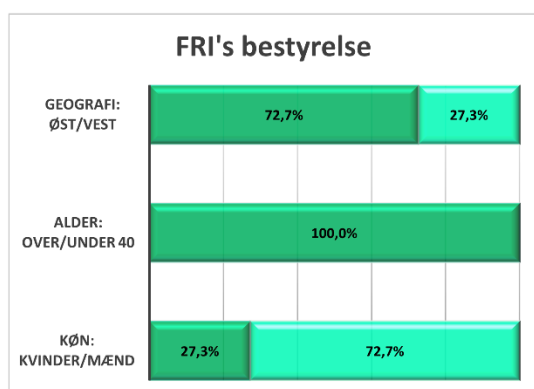
Et andet eksempel, hvor FRI har været aktivt ude at sætte en dagsorden, er kritisk infrastruktur og den måde, hvorpå infrastrukturen beskyttes i Danmark. FRI har arbejdet med emnet internt i udvalg og bestyrelse, skrevet indlæg til medierne og også haft det som tema på Branchetopmødet 2023 med tre forskellige vinkler: økonomi, sikkerhedspolitik og AI. Derudover har klimakrav i byggeriet og tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft været emner, der har fyldt meget i FRI's stemme udadtil.

Nyhedsmails som indgang til FRI's arbejde

FRI's Nyhedsmail er gennem mange år udsendt ugentligt til ansatte i FRI's medlemsvirksomheder. Men mange af de emner, vi beskæftiger os med i FRI, er relevante for en bredere læserskare. Derfor udgiver vi nu månedlige nyhedsbreve til alle interesserede med nyt om bl.a. infrastruktur; byggeri, forsyning, klima, bæredygtighed, aftalevilkår og udviklingspolitik. I december kunne FRI's eksterne nyhedsbrev fejre toårs jubilæum med mere end 2.300 modtagere.

Diversitet i FRI

FRI's bestyrelse og udvalg fordelt på geografisk placering, alder og køn:

* FRI's udvalg dækker over de 60 personer, der er medlemmer af FRI's udvalg for Byggeri, FRI's udvalg for Energi og Klima, FRI's udvalg for Transportinfrastruktur, FRI's udvalg for Vand og Miljø samt Bestyrelsens forretningsudvalg for Aftale- og Kontraktvilkår og Bestyrelsens Young Professionals Advisory Board.

UDDANNELSE & ARBEJDSKRAFT

FREMTIDENS ARBEJDSKRAFT – EN FORUDSÆTNING FOR SUCCES

Som branche er vi afhængig af ikke blot medarbejdere, men også veluddannede medarbejdere med den rette kombination af viden. Derfor er fremtidens arbejdskraft et af de vigtigste emner for FRI.

Uddannelsesreformen – skaden foreløbigt afværget

Regeringens forslag om ændringer i de videregående uddannelser vakte bekymring i FRI. Derfor var påvirkning af uddannelsesreformen et prioriteret område. Den samlede reform er fortsat ikke hensigtsmæssig, selvom ingeniørområdet ikke bliver ramt af uddannelsesforkortelser. Erhvervskandidater, en fireårig overbygning på bacheloruddannelser, der kombinerer uddannelse og arbejde, bliver imidlertid en del af fremtiden. I FRI har vi haft drøftelser med ingeniøruddannelserne på tværs af landet mhp. at få en model, der bidrager til, at vi uddanner flere ingeniører, uanset om de har dansk eller udenlandsk pas.

Mangel på eksperter

Der er stadig fokus på manglen på eksperter og arbejdskraft i branchen. Særligt har udfordringerne med manglen på certificerede brandrådgivere og statikere samt VVM-eksperter fyldt. Derfor har FRI haft mange dialoger med eksperter, styrelser, universiteter, politikere, certificeringsorganer mv. FRI påvirker og arbejder for både indhold og form mhp. at imødegå manglen. Vi er ikke i mål og intensiverer arbejdet yderligere i 2024 for at sikre talenter til branchen.

FDL arbejder for at tiltrække medarbejdere

Forum for diversitet og ligestilling (FDL) indledte året med de anbefalinger om barsel, som blev FRI's officielle anbefalinger på FRI's generalforsamling 2023. Dette initiativ blev fulgt op med yderligere tre inspirationskataloger om henholdsvis neurodivergens, seniorer og kulturer – alle med fokus på, hvordan branchen fastholder og tiltrækker arbejdskraft. FDL's arbejde afsluttes med uddelingen af "FRI's Diversitetspris" på årsmødet 2024.

FRI|YP til stede på videregående uddannelser

FRI|Young Professionals (FRI|YP) har bidraget til at tiltrække flere unge til branchen ved at udbrede sine aktiviteter på flere af Danmarks tekniske uddannelsesinstitutioner. FRI|YP har bl.a. holdt inspirationsoplæg på DTU, Navitas, Aalborg Universitet og Syddansk Universitet. Derudover har FRI|YP etableret "Klimapatruljen" sammen med Engineer the Future for at øge interessen for bæredygtighed og STEM-fagene ved besøg på landets folkeskoler.

De unges input til fremtidens arbejdsplads

FRI|YP har haft fokus på, hvordan FRI-virksomheder i fremtiden kan blive mere attraktive gennem en række arrangementer, der belyste, hvad unge rådgivere forventer af fremtidens arbejdsplads. Outputtet heraf er et notat om unge medarbejders ønsker til en ligestillings-, diversitets- og inklusionsstrategi samt et notat med input til, hvordan man fastholder og tiltrækker unge medarbejdere.

SERVICES

FRI'S SERVICES - LIDT NEMMERE AT VÆRE RÅDGIVENDE INGENIØR

Det, en brancheforening kan, er at tilbyde services på tværs af branchens virksomheder og i samarbejde med andre. Det fælles udgangspunkt gør det lidt lettere at arbejde som rådgivende ingeniør og frigive tid til at lave gode projekter fremfor at konkurrere på det, der ikke bidrager til projektets egentlige værdi.

A115 fordeling af ydelser inden for teknik

Myriader af installationer, aktører og forskellige aftaler gør, at teknikydelser har givet mange panderynker og fordyrende tvister i rådgivervirksomheder. Et standardværktøj til typisk fordeling af projekteringsydelser har længe stået på ønskelisten og er nu færdigt. **A115** er lavet af Molio med hjælp fra FRI. Ud over ydelsesfordeling tager A115 hul på den svære øvelse at sikre koordinering af installationer.

Samarbejde om simple udbud

For at gøre udbudsprocessen mellem fjernvarmeselskaber og rådgivende ingeniørvirksomheder lettere har FRI i samarbejde med Dansk Fjernvarme udarbejdet en kort pjece om **simple indkøb af rådgiverydelser**. Vejledningen kan findes på FRI's og Dansk Fjernvarmes hjemmeside.

Uddannelse – uddannelse - uddannelse

At kunne få **uddannelses- og kursustilbud** specifikt målrettet de behov, man har i rådgivervirksomheder, er optimalt. FRI har styrket indsatsen på uddannelsesområdet. Det resulterede i en kursusrække til kommende projektledere i små og mellemstore virksomheder, specifikt målrettet branchen. En succes, som gentages i 2024. Kursusrækken "Fra ingeniør til rådgivende ingeniør" blev gennemført for tredje gang med 62 deltagere. Herudover har FRI afholdt kurser om bl.a. "Totalentreprenøren som kunde", "Hvordan sikres projektkonkurrencen" og "Forsikrings-skader og projektansvarsforsikringer". I alt med 164 deltagere.

Arbejds miljø er vigtigt, men bliver glemt

FRI øgede i 2023 sit fokus på arbejdsmiljø og særligt på de projekterendes pligter, bl.a. med lancering af et Teams-netværk for arbejdsmiljø-koordinatorer. Derudover har FRI og Danske Arkitektvirksomheder gennemført en webinarrække om projekterendes pligter i samarbejde med Videntjenesten om arbejdsmiljø for bygherrer og rådgivere.

Indeks beregner til regulering af priser

Et nyt FRI-værktøj skal lette medlemsvirksomhedernes håndtering af honorarindeksering. **FRI's indeksberegner** giver mulighed for indeksering baseret på både ILON 12 MA sæson- og ikke-sæsonkorrigerede tal samt nettoprisindekset. Værktøjet er lanceret med et tilhørende notat, der definerer, hvornår og hvorfor indeksering er relevant i forhold til kontrakter indgået efter ABR 18.

Værdibyg – it takes (minimum) two to tango

Gode byggeprocesser i byggeri og anlæg er ikke noget, man som rådgiver kan sikre alene. Derfor samarbejder hele byggeriets værdikæde, om at lave gode byggeprocesser i det fælles projekt, der hedder **Værdibyg**. I 2023 var der stort fokus på **gode bæredygtighedsprocesser** og en **vejledning til projektgranskning**.

Den gode forhåndsdialog – om samarbejdet med kommunerne

Samarbejde og forventningsafstemning er vigtigt, når det gælder dialog med kommunerne. I samarbejde med kommuner, bygherrer, andre rådgivere og udførende har FRI været med til at udarbejde en **vejledning om den gode forhåndsdialog**. Vejledningen giver blandt andet forslag til forberedelse af møder og dagsordner, forventningsafstemning og bud på de spørgsmål, som irriterer den anden part.

MEDLEMMERNE BESTEMMER

UDVALG, NETVÆRK OG MØDER SIKRER SAMMENHÆNGSKRAFT

En stor del af FRI's arbejde foregår i udvalg for Byggeri, Energi og klima, Transportinfrastruktur samt Vand og miljø og en lang række andre arbejdsgrupper, hvor alle deltagere er fagpersoner fra FRI's medlemsvirksomheder. På den måde sikres, at FRI's arbejde er tilstrækkeligt fagligt funderet og i overensstemmelse med det, som medlemmerne prioriterer.

Bestyrelse og udvalg er fundamentet

Der er i FRI, udover bestyrelsen, fire faglige udvalg, et forretningsudvalg for aftale- og kontraktforhold samt et advisory board til bestyrelsen af yngre rådgivere. Alt sammen for at sikre, at FRI's sekretariat arbejder for den retning, som medlemmerne ønsker. Derudover findes en lang række arbejdsgrupper, netværk og sammenslutninger, som på forskellig vis bidrager til FRI's faglige synspunkter som kanaler til information, og som også giver adgang til netværk på tværs af branchen.

Arbejdsgrupper og taskforces bringer faglig viden i spil

Arbejdsgrupper og taskforces nedsættes efter behov. Hvor nogle skal løse en specifik opgave, så er andre blivende. Her kan blandt andet nævnes FRI og Danske Arkitektvirksomheders fælles digitale taskforce, og i 2023 blev FRI's digitale infrastruktur-taskforce oprettet for at give branchen en fælles stemme i digitaliseringsdebatten over for de store infrastrukturbygherrer.

FRI's festdage: Årsmøde og Branchetopmøde

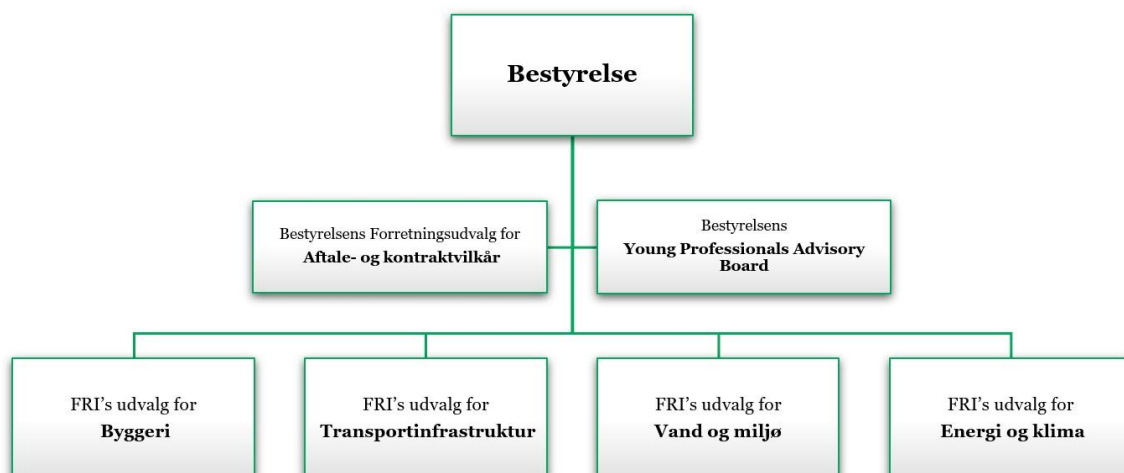
Årsmødet i marts i København og Branchetopmødet i Århus i oktober tiltrak i 2023 henholdsvis 146 og 85 deltagere. Temaerne omhandlede bl.a. diversitet, AI og økonomi. I forbindelse med de store møder startede FRI en tradition, hvor medlemmer med interesse for byggeri blev inviteret ind i Byggeriudvalgets maskinrum. Ud over gode drøftelser om byggeriets arbejde fik tilhørerne mulighed for at høre interessante indlæg om bæredygtighed, LCA, certificering og tankerne bag A115.

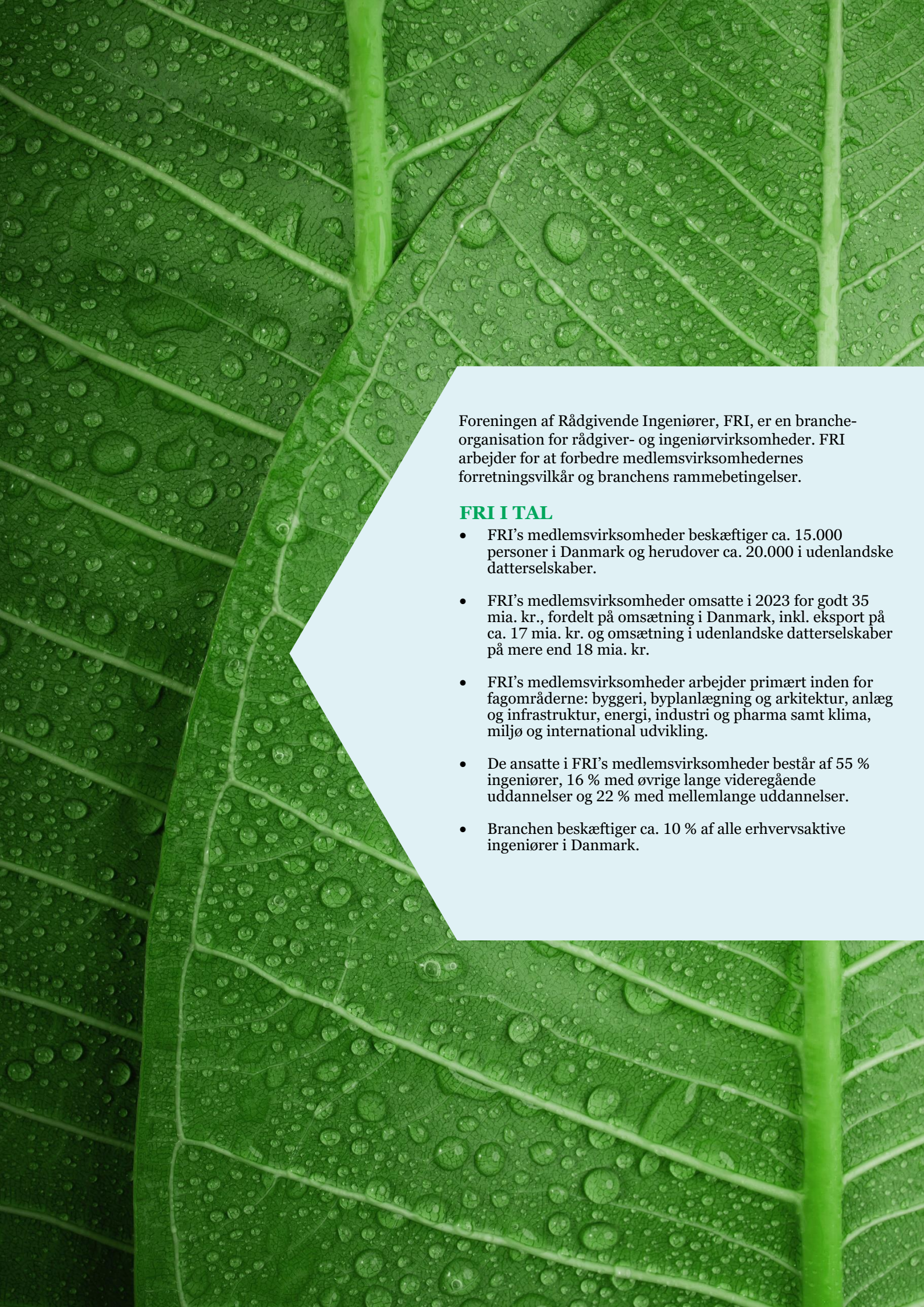
Netværk giver sammenhæng

FRI's tre CEO Sounding boards, hhv. Øst, Vest og Large Firm er for branchens topledere, som hver især mødes to gange årligt og sætter fokus på branchens udvikling og udfordringer. For medarbejdere med særlig interesse for brand, konstruktion, bæredygtigt byggeri eller arbejdsmiljøkoordinering, har FRI oprettet Teams-netværk. Seneste skud på stammen, Projektledernetværk23, er for deltagere, der har gennemført FRI's projektlederuddannelse.

FRI|YP for FRI-rådgivere under 40 år

Der har været afholdt 10 arrangementer for FRI|YP med fokus på at styrke netværk og videndeling, bl.a. fire faglige webinarer, tre byggepladsbesøg og en workshop om unges ønsker til en ligestillings-, diversitets- og inklusionsstrategi.

A close-up photograph of a vibrant green leaf, showing its intricate vein structure. The surface of the leaf is covered with numerous small, clear water droplets that catch the light, giving it a fresh and dewy appearance. The background is a soft, out-of-focus green, emphasizing the texture and detail of the leaf in the foreground.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI, er en brancheorganisation for rådgiver- og ingeniørvirksomheder. FRI arbejder for at forbedre medlemsvirksomhedernes forretningsvilkår og branchens rammebetingelser.

FRI I TAL

- FRI's medlemsvirksomheder beskæftiger ca. 15.000 personer i Danmark og herudover ca. 20.000 i udenlandske datterselskaber.
- FRI's medlemsvirksomheder omsatte i 2023 for godt 35 mia. kr., fordelt på omsætning i Danmark, inkl. eksport på ca. 17 mia. kr. og omsætning i udenlandske datterselskaber på mere end 18 mia. kr.
- FRI's medlemsvirksomheder arbejder primært inden for fagområderne: byggeri, byplanlægning og arkitektur, anlæg og infrastruktur, energi, industri og pharma samt klima, miljø og international udvikling.
- De ansatte i FRI's medlemsvirksomheder består af 55 % ingeniører, 16 % med øvrige lange videregående uddannelser og 22 % med mellemlange uddannelser.
- Branchen beskæftiger ca. 10 % af alle erhvervsaktive ingeniører i Danmark.